

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: XIV. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ dne 14. in 15. avgusta v Trstu. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Gospodarski program. — Inserati.

XIV. glavna skupščina

„Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“
dne 14. in 15. avgusta v Trstu.

(Dalje.)

Seja upravnega odbora.

V četrtek, dne 14. avgusta, ob 1. uri popoldne je bila v hotelu „Evropa“ seja upravnega odbora po tem-le vsporedu: a) poročilo o delovanju vodstva „Zaveze“; b) določitev poročila za delegacijo; c) predlogi in nasveti.

Predsednik g. L. Jelenc otvori zborovanje s tem, da pozdravi v polnem številu prisotne upravne odbornike.

G. tajnik Dragotin Česnik je prečital svoje izborna sestavljeno poročilo, ki se je po debati, v katero so posegli upravni odborniki gg.: Luznar, Porekar, Križman, Dimnik, Strmšek, Šega, Brginec, Dubrovič, tajnik in gdč. Zupančič, sprejelo in odobrilo.

Na predlog g. Porekarja je izrekel upravni odbor požrtvovalno delujočemu tajniku zaslužno zahvalo.

Vspored delegaciji se je določil tako-le: a) Predsednik otvori zborovanje; b) poročilo tajnikovo o delovanju Zaveze in Zavezinih društev, (poročevalec g. Česnik); c) poročilo računskih pregledovalcev za leto 1901. (§ 15. pos. r.); (poročevalka gdč. Janja Miklavčič); d) blagajniško poročilo, (poročevalci gg.: Luznar, Jelenc in Črnagoj); e) volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. pos. r.); f) določitev letnih doneskov Zavezinih članov (§ 7. lit. a Zav. pr.), (poročevalec g. Luznar); g) določitev vsporeda za glavno zborovanje (§ 24. Zav. pr.), (poročevalec g. Česnik); h) določitev časa prihodnji XV. glavni skupščini Zaveze (§ 22. Zav. pr.), (poročevalec g. Dimnik); i) volitev vodstva in upravnega odbora Zaveze (§ 11. in 12. Zav. pr.); j) predlogi in nasveti.

Izmed zglašenih razprav se je sklenilo, da bo g. Šega „o preosnovi disciplinarnega zakona“ poročal pri zborovanju delegatov, poročili gg. Strmška in Gangla sta se pa določili za glavno zborovanje. Poročilo g. Lapaj-neta ni prišlo v razpravo, ker g. poročevalec ni bil prisoten.

S tem je bil dnevni red dognan in g. predsednik L. Jelenc zaključil sejo upravnega odbora.

Zborovanje delegacij.

Ob 6 $\frac{1}{2}$ uri istega dne se je vršilo zborovanje delegatov v dvorani „Slov. Čitalnice“. Tega zborovanja se je vde-

ležilo nad 100 delegatinj in delegatov. Predsednik „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, g. L. Jelenc ogovori delegacijo tako-le:

Častita delegacija!

V štirinajstič se je sešla danes na povabilo upravnega odbora delegacija Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev k svojemu posvetovanju.

Upravni odbor vas je povabil, cenjeni delegati in delegatinje, da Vam poroča o svojem delovanju, o svojih sklepih in ukrepih, ki jih je storil od zadnje delegacijske seje na Bledu v prosepah ljudskega šolstva in za naš interes. Vi, velenjene dame in mili tovariši, ki so Vam izkazala Vaša društva zaupanje, izvolivši Vas v delegacijo, bodete sodili, ali je storil upravni odbor, oziroma vodstvo Zaveze v minuli upravni dobi vse in ničesar opustil, kar ima biti v napredek našega narodnega šolstva, v razširjenje narodne prosvete, ki je podlaga svobode, ali je ukrenil vse, kar naj bi bilo v blaginjo učiteljskega stanu in za povzdigo njegove veljave.

V podrobnosti o Zavezinem delovanju v minolem letu se ne bodem spuščal, ker bo imel o tem besedo g. tajnik. Dovolite mi samo nekoliko splošnih opazk.

Najiskrenejša želja naših nasprotnikov je, da bi doživeli prav kmalo razrušenje naše Zaveze. Naj zaslede malo neslogo ali kako nesporazumljenje v naših vrstah, zavlada takoj velika radost po vseh klerikalnih redakcijah. Če nas pa zapusti celo kako društvo, poskakujejo od veselja in kriče: Glejte, liberalna Zaveza se ruši, kmalu bodo ostali največji hujšakači sami. Dobro nam je še v spominu, s kakšno pro-roško zgovornostjo so napovedovali polom Zaveze ob priliki, ko je „Krčko učiteljsko društvo“ z bobnečo besedo naznanilo in orbi et urbi proglasilo neovrgljivo resnico, da izstopi iz naše organizacije. Danes pa jim podam nov povod k veselju. Zapustilo nas je lepo, tiho in mirno tudi „Učiteljsko društvo Narodno Prosvjeta v Pazinu“. Čvrsto pa vstrajate pri Zavezi navzlic vsem gonjam in grožnjam Volosko in Kopersko učiteljsko društvo, s čemur zaslužita priznanje. Izstopivši društvi sta pristopili svobodno v Zavezo, mislim po tehtnem premisleku; poznati sta morali Zavezo, poznati načela in nazore, ki vladajo v njej. Četudi smo jim pozneje koncedirali nekako izjemno stanje v Zavezi, vendar so ruvali brez vzroka dalje, a prvi ruvarji so stali izven njihovih vrst, če ne celo v drugi kronovini. Da bi se kedaj ne maščevalo nad njimi, ker so poslušali podpihovalce!

Zavezina učiteljska društva po Goriškem in Štajerskem pa dobro pojmiyo svojo lepo nalogo. Vse dobro in pošteno misleče učiteljstvo zbirajo pod svoja okrilja in gledajo, da jih ne odtujijo nepoklicani činitelji. Na Goriškem so sicer ustanovili malenkostno Slomškarijo, ki bo pa prej ali slej ob sušici vzela konec, na vsem Spodnjem Štajerskem pa navzlic vsemu moledovanju in pritisku od strani nasprotnikov ne dobe niti za odbor odpadnikov. Slava vrlim štajerskim tovarišem! A tudi na Kranjskem, kjer dominira „Generalstab“, je obtičal voz v blatu in ne more naprej.

Naj zapuste Slomškarijo na Kranjskem vsi duhovniki, pa bi jo vzela slana s katehetskim listom — „Slov. učiteljem“ — kar čez noč.

Glasovi po izboljšanju našega gmotnega stanja ne smejo utihniti, dokler se nam ne vresničijo zahteve, za katere smo se izrekli v soglasju vsega avstrijskega učiteljstva pri glavni skupščini Zaveze v Opatiji dne 20. avgusta 1896. l., da se nam uredi plače tako, da bodo enake onim c. kr. uradnikov 11., 10., 9. oziroma 8. činovnega razreda.

Med tem časom so se sicer v vseh kronovinah, kjer prebivajo člani Zaveze, izboljšale plače, a ne zadosti. Na Goriškem se pripravlja nova regulacija; tudi na Kranjskem je bilo letos mnogo upanja, da se ugotovi prošnji saj deloma, a posegel je vmes ohol človek, razpršil prav po hotentotski maniri deželni zbor in podrl vse upanje. Najžalostneje pri tem pa je, da je pri podiranju naših nad, sicer prav ponižno, iz strahu sodeloval s čepinico razbitega tintnika skrivajoč s svojim životom gibajočo roko pred bistrim očesom deželnega predsednika, poslanec-učitelj. Ko bi imelo učiteljstvo mnogo takih tovarišev, moralo bi obupati nad svojo bodočnostjo. Hvalimo Boga, da so le redko sejani! Komur ugaja pobirati korake pod ožlindrano zastavo teh ljudi, svobodno mu, honetno napredno učit. se jih bo vedelo ogibati že oddaleč.

Z iskrenim pozdravom otvorim zborovanje častite delegacije.

Delegacija je z navdušenimi živio-klici pritrdila predsednikovim besedam.

Na to je pozdravil zborovalce v imenu pripravljalnega odbora g. nadučitelj Anton Berginec tako-le:

Slavna delegacija!

Velecenjene gospice koleginje in dragi mi gospodje tovariši!

Imenom pripravljalnega odbora čast mi je pozdraviti Vas najpristrčneje. Prihiti ste iz vseh slovenskih pokrajin, združeni z brati Hrvati na obali sinjega Jadranskega morja, da se vdeležite 14. glavnega zborovanja naše dične „Zaveze“. V „Zavezi“ je naša moč, zakaj ona se moško poteguje za napredek ljudskega šolstva in za slobodo učiteljstva; zato želim današnjemu zborovanju obilo vspeha.

Pripravljalni odbor se je potrudil, da pripravi udeležnikom „Zavezinega“ zborovanja udobno bivanje v tem mestu. Sprejema, kakršnega smo doživeli v drugih slovenskih mestih, odbor ni mogel prirediti vsled razmer, ki vladajo tu. Mesto tega Vas pa sprejemamo z odprtim srcem in odprtimi rokami. Upam, da ponesejo vsi udeležniki od nas prijetne spomine, vračajoč se zopet na trudapolno in odgovorno delo in v to ime kličem Vam vsem: Dobro došli!

G. predsednik L. Jelenc je imenoval zapisnikarjema gosp. E. Gangla in gdč. Vito Zupančičevo ter dal besedo g. tajniku Dr. Česniku, da je poročal o delovanju „Zaveze“ in njenih društev. To temeljito sestavljeno poročilo se glasi:

Slavna delegacija!

Častite tovarišice in dragi tovariši!

O delovanju naše „Zaveze“ od zadnje glavne skupščine, ki se je vršila toli sijajno na našem divnem slov. Bledu, do danes, si štejem v čast poročati v glavnih potezih sledeče:

„Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ šteje danes 33 društev. Iz naše organizacije sta izstopili: „Krčko učiteljsko društvo“ in „Učiteljsko društvo ‚Narodna Prosvjeta‘ v Istri“; prvo glasom odboroškega sklepa z dne 5. februarja, zadnje vsled sklepa občnega zbora z dne 3. julija t. l. To bodem pozneje nekoliko natančneje pojasnil. Oživelo pa je zopet učiteljsko društvo za črnomaljski okraj ter razvilo zopet prav živahno društveno delovanje. V obče je bilo opažati v pretekli dobi mej našimi društvi dokaj več agilnosti, nego prejšnja leta in zlasti se more to trditi o kranjskih učiteljskih društvih, ki so bila — z malimi izjemami — doslej precej mlačna.

„Zaveza“ šteje v vseh teh društvih 1470 pravih, 45 podpornih in 51 častnih članov, torej skupaj 1566.

Ta društva so imela vsega skupaj 129 zborovanj, pri katerih je bilo 289 predavanj in razprav, tičočih se deloma strogo šolskih, deloma pa tudi drugih, za učiteljstvo važnih dnevnih vprašanj. Mnogo teh razprav je bilo priobčenih v naših strokovnih listih in je le želeto, da bi ista ne našla odmeva samo v srcih učiteljstva, ampak da bi naše glasove vpoštevala tudi visoka učna uprava, ki naj bi zajemala snov za reorganizacijo šolstva v prvi vrsti iz krogov praktično delujočega učiteljstva.

Glede na delovanje „Zavezinega“ vodstva in upravnega odbora samega pa mi je poročati sledeče:

Vodstvo je imelo v pretekli dobi 7 sej, upravni odbor pa 2, skupaj torej 9.

Vložni zapisnik šteje do danes 706 števil, brez tajniške in blagajniške posebne korespondence.

V „Učit. Tov.“, „Popotniku“ in „Slov. Narodu“ se je priobčila zahvala vsem onim osebam in korporacijam, ki so s svojim sodelovanjem pripomogle, da se je izvršila XIII. glavna skupščina „Zaveze“ na Bledu toli dostojno.

Katoliškemu tiskovnemu društvu v Mariboru se je na znani njegov ultimatum odpovedal dne 30. maja pr. l. tisk „Popotnika“ in je bila naslednja, t. j. 6. številka tega lista že tiskana v tiskarni Dragotina Hribarja v Celju, ko so se že prej storili primerni koraki pri pristojnih oblastvih, našajoč se na to spremembo pri „Popotniku“.

Sodnih stroškov dotične, napram „Zavezi“ naperjene tožbe je plačala vsaka stranka polovico, nato pa je „Zaveza“ poplačala kat. tisk. društvu v dveh obrokih ves ostali znesek 2210 K 72 h. S tem se je razbila zadnja rahla zveza z našimi „prijatelji“. „Zaveza“ je sijajno odbila njih siloviti naskok na našo organizacijo, ki so mislili, da ji bodo zadali s tem nastopom smrtni udarec.

Ta dolg se je poravnal iz dohodkov, ki nam jih je prepustila banka „Slavija“ od učiteljskih zavarovanj in pa iz čistega dobička naših listov „Učit. Tovariša“ in dičnega „Zvončka“.

Vsled predloga poslanca barona Schwegelna, ki ga je stavil v kranjskem deželnem zboru glede omejitve pasivne volilne pravice deželnih uradnikov, je bila v nevarnosti tudi pasivna volilna pravica kranjskega učiteljstva. Zato je predsedništvo „Zaveze“ pravočasno storilo potrebne korake, da se je dotični zakonski načrt našim željam primerno stiliziral.

Kakor znano, je prevzela „Zaveza“ vsled sklepa upravnega odbora garancijo za tisek knjige „Prvi listi“, ki so jo sestavili slovenski in hrvaški učiteljski abiturijenti. Kritika o tej knjigi ni bila baš ugodna in zaradi tega ni hotela „Nar. tiskarna“ v Ljubljani izročiti teh knjig v razpečavanje abiturijentom. Morala je torej to ne posebno prijetno nalogo prevzeti zopet „Zaveza“ sama, da se izogne občutni izgubi. Knjige so se razposlale v 643 izvodih raznim slov. šolam, učiteljstvu in nekaterim rodoljubom. V interesu „Zaveze“ in v spodbujno našim mladim idealnim kolegom upamo, da bode p. n. učiteljstvo storilo v tem oziru svojo kolegijalno dolžnost.

Izvršuje sklep zadnje glavne skupščine „Zaveze“ glede premestitve učiteljskega iz Koprca v Gorico, so se naprosili gg. odborniki Križman, Bačič in Dubrovič, da izdelajo primerne elaborate, oziroma da vsaj podajo primernih podatkov in razlogov, na katerih podlagi bi se mogla sestaviti dobro podprta peticija na naučno ministrstvo v prej omenjeno svrhu. Temu povabilu se je odzval dozdej samo g. Križman, ostala dva gospoda pa nista odgovorila. Zato se peticija ni mogla vložiti.

Pri praznovanju 30-letnice pedagoškega zbora hrvaških učiteljev ter pri otvoritvi hrvaškega šolskega muzeja in praznovanju 15letnega obstanka hrvaške učiteljske „Zaveze“ dne 19. in 20. avgusta pret. l. so zastopali „Zavezo“ gg. Jelenc, Dimnik in Gangl. Zborovanje pedagoškega zbora, ki se je vršilo dva dni poprej, pa je pozdravil „Zavezin“ predsednik brzojavno.

Za slovensko vseučilišče je vložila „Zaveza“ prošnjo na naučno ministrstvo ter priobčila v „Učit. Tov.“ poziv na vsa učit. društva, da tudi ona vpošljejo enako peticijo. Potom „Zaveza“ je vložilo tako peticijo 10 učiteljskih društev in dve šoli.

Na vlogo „Zaveze“ glede poštinih in železniških tiskovin za šolsko porabo je došel potom c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega (odl. z dne 17. oktobra 1901, št. 2941) odgovor, da izdaje take tiskovine v nemškem jeziku tvrdka Pichler's Wittwe u. Sohn na Dunaju. Take tiskovine in sicer dvojezične pa izdeluje zdaj tudi znana tiskarna R. Šeber v Postojni, ki je tudi sicer napram učiteljstvu postrežljiva in solidna tvrdka.

Od češko-slovenskega spolka nagrajena mladinska spisa je bila „Zaveza“ odstopila za znesek 200 K knjigarni L. Schwentner v Ljubljani in so dotične knjižice menda že razprodane. Za ta znesek se je bilo lani razpisalo zopet tekmovanje in so se prijavili sledeči mladinski spisi; 1. „Ali bo?“ 2. „Slabota“ in 3. „Brat in sestra“. Ocenjevalci pa niso nobenemu vposlanih spisov prisodili nagrade ter se je moralo vsled tega razpisati novo tekmovanje za nagrado. Nato so došli sledeči novi spisi: 1. „Selimina svetinja“, 2. „Slavkove sanje“, 3. „Strahovi in duhovi“. Ocenjevalci so določili nagrado 100 K spisu „Strahovi in duhovi“, spisal R. Vrabl.

Tiskarna A. Gabršček v Gorici je pričela zopet izdajati „Knjižnico za mladino“, ki jo urejuje naš tovariš E. Gangl. „Zaveza“ je podpirala to podjetje, ki bi lahko tudi naši organizaciji donášalo lepih dohodkov, ako bi se ga učiteljstvo bolj oklenilo, s primerno reklamo v raznih listih in s posebno okrožnico, ki se je razposlala učiteljstvu in vsem šolskim vodstvom. Uspeh pa je še vedno jako jalov, in to je zelo obžalovati. Želeti bi pa bilo, da se priredi še nekoliko boljši papir in vezava.

Naučnemu ministrstvu se je vposlala prošnja za podporo mladinskemu listu „Zvončku“ ter so se prošnji priložili dosedaj izišli letniki.

Omeniti mi je na tem mestu še izstopa „Krškega učiteljskega društva“ in „Narodne Prosvete“ iz „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“. Kakšno stališče zavzema „Zaveza“ napram tem pojavom, smo pojasnili v 14. številki „Učit. Tovariša“. Tam smo konštatovali, da je postopal „Učiteljski Tovariš“, kateremu se je očitalo, da je prekršil obvezo, dano pri zadnji glavni skupščini na Bledu, popolnoma korektno, nasprotno pa, da je postopal odbor „Krškega učiteljskega društva“ nekorektno in proti pravilom. To pa dotičnega odbora niti najmanje ni iritiralo. Spravil je kofuto v žep, češ: to je — „kizmet“ in molčal modro — — — Gotovo je, da sta si pridobili omenjeni društvi mej znanimi „pravini prijatelji učiteljstva“ s tem korakom mnogo simpatij, o čemer smo se lahko prepričali iz raznih klerikalnih listov. To je bilo veselja v Izraelu in po deželi se je čul le en glas: poštene učitelji zapuščajo liberalno, brezversko „Zavezo“! In ti poštene učitelji so seveda tudi to zaslužno pohvalo z zadovoljstvom sprejeli! No, pa vsakemu svoje! Povdarjam pa še enkrat: Kdor izmej učiteljstva se strinja z „Zavezinimi“ težnjami in principi, ta nam je dobrodošel drug in sobojevnik; kogar srce drugam vleče, prosta mu je pot, bolje prej nego pozneje! Žalostno pa je, ako je istrsko hrvaško učiteljstvo samo zato pristopilo naši „Zavezi“, da je moglo potem iz nje izstopiti.

Naši „Zavezi“ se zaničljivo očita, da je le nekaj privesek liberalni stranki, katera jo ima na vrvičih kakor kakega kužeta. Povemo pa, da „Zaveza“ ni in ne bo nikdar nobeni stranki privesek, pač pa zahtevamo, da smo vselej in povsod enakopravni z drugimi stanov in najsi je ta tudi duhovski. Stališče, ki ga zastopa „Zaveza“, je in ostane: Narodna prosveta; svobodna šola; neodvisno, gmotno dobro podprto učiteljstvo. Kdor nas podpira v teh naših težnjah, s tem smo tudi mi in če kedaj naši nasprotniki vsprejmejo naš program v svojega, potem se smejo nadejati, da postanemo celo njim — „privesek“.

In s tem končujem svoje poročilo. (Dobro! Živio!)

Ob splošnem odobravanju je vzela delegacija tajnikovo poročilo na znanje. (Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. Okrajna učiteljska konferencija nemških ljudskih šol v Ljubljani se je vršila dne 3. julija t. l. v kemični dvorani tukajšnje c. kr. višje realke. C. kr. okrajni šolski nadzornik prof. Albin Belar pozdravi navzoče učiteljstvo ter imenuje za svojega namestnika nadučitelja T. Valenta. Za zapisnikarja sta bila izbrana gđc. Tschurn in g. Kleč. Na to prične g. nadzornik s svojim poročilom. Med drugim povdarja, da zahteva več pozornosti računstvo na pamet, ker je to najboljša duševna gimnastika. Računstvo naj se uči vedno prvo uro in vselej naj se tudi računstvo na pamet nekoliko časa vadi. Pri jezikovnem pouku naj se ne ozira preveč na analiziranje, ker to otroke zelo utruja. Več veselja napravi otrokom, ako sami zlagajo stavke ali gole stavke razširjajo. Pri prirodoznanstvu naj se ne goji preveč suhoparno opisovanje marveč naj se opazuje življenje in razvoj živalstva in rastlinstva. Rastlina naj se ne opazuje le

ob času cvetja, ampak tudi drugi njen razvitek. Stan se vzbuja živahno zanimanje in veselje do prirode. V prvi vrsti se je treba ozirati na prirodnine svoje domovine. Vsled tega je nazorni pouk na prostem velike vrednosti. Pri risanju naj se gleda na snažne risbe, pripomočki se ne smejo uporabljati. Na nižji stopnji je treba paziti posebno na to, da se navadijo učenci lepe ravne črte. Veliko pozornosti zahteva pri pisanju pravilno držanje telesa, otroke je vedno na to opominjati. G. nadzornik je pripoznal dobre in prav dobre uspehe na vseh šolah ter pozivljaj učiteljstvo, da v tem smislu deluje tudi nadalje. Priporočal je skrbno pripravljanje za vsako uro z vpeljavo dnevnika.

Potem je poročala gđ. G. Cidrich prav temeljito o obnavi nemških pesnij v šoli. Učitelj g. Bezljaj je pa v daljšem govoru na podlagi risb svojih krških učencev pojasnil podrobni učni načrt za risanje na višji stopnji t. j. 6., 7., 8. razred ljudske oziroma 1., 2. in 3. razred meščanske šole. Razložil je tudi temeljne nauke o perspektivi, o senci in o barvah. — Navzoči so zanimivo razpravo sprejeli z živahno pohvalo. G. nadučitelj Valenta je poročal o stanju in računu okrajne učiteljske biblioteke, in ker je odklonil zopetno izvolitev, volil je zbor na njegovo mesto g. Trosta. V deželno učiteljsko konferencijo je bila izvoljena gđ. Konschegg. Po končnem govoru g. okrajnega šolskega nadzornika se je zaključilo zborovanje s slavoklici presvitlemu cesarju!

G. nadzorniku se je zahvalil njegov namestnik za spretno vodstvo konferencije.

Iz krškega okraja. Okrajna učiteljska konferenca za krški okraj se je vršila dne 24. julija t. l. v Krškem. Po jako dobri učni sliki iz nazornega nauka, ki nam jo je podala g. učiteljica A. Schmidinger iz Krškega, imenoval je naš okr. šolski nadzornik g. Ljudevit Stiasny po kratkem nagovoru in pozdravu svojim namestnikom g. nadučitelja Rupnika iz Leskovca, a zapisnikarjem sta bila izvoljena gosp. učiteljica J. Kalan iz Trebelnega in g. učitelj V. Zahrastnik iz Dobrovice. Nato je sledilo poročilo okr. šol. nadzornika. Ker ga itak dobijo vsi učitelji tiskanega, ga ne bom ocenjeval, omenim vendar samo, da je poročilo vsem zelo ugajalo, osobito ker g. nadzornik ni z veliko slastjo omenjal, kakor je bilo doslej običajno, razne hibe, ki jih je zapazil v posameznih šolah, temveč nam samo razjasnjeval, kako je postopati pri posameznih predmetih. Povdarjam, da se mi ne branimo moderni struji, toda ako se že zahteva, da moramo drugače poučevati, se nam mora tudi razjasniti, kako moramo postopati. V ta namen smo g. nadzornika naprosili, da se tiska njegovo poročilo. — Referentom pri splošnem referatu: „Kako naj se pripravlja učitelj na pouk, da ustreza zakonitim predpisom in zahtevam,“ je izvolil g. nadzornik g. učiteljico E. Rekar in g. nadučitelja J. Bernota iz Vel. Doline. Na to je prečital obširno in vestno sestavljene teze kot posnetek iz vseh referatov. Zelo nam je tudi ugajalo, da bo seja stalnega odbora za določitev splošnega referata že pred novim letom, da bomo imeli dovolj časa vestno in temeljito sestaviti referate. Na to smo sprejeli za vse šole Črničevi računici za 1. in 2. šolsko leto ter za čveterorazrednice Schreiner-Hubadovo 2. čitanko. — Iz poročila odbora okrajne učiteljske knjižnice smo razvideli, da ima naša knjižnica nič manj kakor 2251 knjig ter da se je pridno uporabljala. Okr. učiteljske knjižnice so za nadaljno učiteljevo izobraževanje zelo velike važnosti. Pri sedanjih slabih učiteljevih plačah učitelj pač ne premore sam kupovati raznih strokovnih knjig, ki jih potrebuje za nadaljno izobraževanje. Okr.

učiteljske knjižnice pa morajo skrbeti za nadaljne izobraževanje vseh učiteljev, ne pa poedinah, zato mora odbor skrbeti, da važnejše knjige zamorejo dobiti vsi učitelji. Po dosedanjem postopanju pa se to ni moglo izvršiti. Dosedaj so se namreč naročevale knjige le v enem, k večjemu v dveh iztisih, tako da je le mal del učiteljstva zamogel že v 1. letu čitati novo knjigo. Radi tega toplo pozdravljamo sklep naše konference, da okr. učiteljska knjižnica nabavi važnejše metodične knjige v tolikem številu, kolikor je šol ter da jih prepusti vsem šolam v stalno uporabo.*) Gosp. nadzornik je omenil, da deželni šolski svet dovoljuje tako postopanje, ker se strinja z namenom okr. učiteljskih knjižnic. V prvi vrsti se je sklenilo preskrbeti vse šole s knjigami, ki jih izda naša dična Šolska Matica ter z znanstveno pedagoškim časopisom „Popotnik.“ — Delegatom v deželno učiteljsko konferenco so se izvolili brez posebne borbe gosp. učiteljica A. Schmidinger iz Krškega in gosp. nadučitelj J. Bernot iz Vel. Doline in J. Pretnar iz Rateč, v knjižnični odbor učiteljici E. Rekar in A. Schmidinger ter meščanska učitelja J. Cizelj in dr. F. Romih iz Krškega in g. nadučitelj J. Rupnik iz Leskovca, a v stalni odbor gosp. nadučitelj J. Malnarič iz Sv. Križa in K. Trost iz Sv. Jerneja, gosp. učiteljica J. Kalin in g. učitelj Fr. Grailand iz Kostanjevice.

Po konferenci se je razvila kaj živahna zabava v vrtu g. Gregoriča. Med kaj ubranim petjem vrstile so se navdušene napitnice. Med drugim se je napilo g. dež. š. nadzorniku Fr. Hubadu, ki je potem brzojavno odzdravil.

Iz postojnskega okraja. Uradna učiteljska konferenca postojnskega okraja se je vršila 7. julija v Razdrtem. V okusno prirejeni dvorani gosp. F. Kavčiča zbrali so se učitelji razven dveh bolnih tovarišev polnoštevilno.

Po pozdravu s strani gospoda nadzornika se je vršila konferenca po določenem dnevnem redu. Najprej je poročal gospod nadzornik J. Thuma o nadzorovanju šol v okraju. Podal nam je v prav temeljitem poročilu mnogo praktičnih navodil, po katerih naj se učitelj ravna, da bode zamogel tem uspešneje delovati v šoli za blagor naroda.

Vspehi so bili prav lepi in povoljni, le tu in tam je želeti boljšega obiskovanja, dasi se je tudi to v teku leta izboljšalo. Glavna in najvažnejša točka dnevnega reda pa je bila naloga, katero so morali vsi udeležniki pismeno izdelati; glasi se: Kako uporabljaj učitelj posamezne šolske predmete v vzgojni namen? Poročevalec tej nalogi je bil izmed učiteljev g. Janko Grad, učitelj v Podragi, izmed učiteljic pa gđ. Bizail Bibijana, učiteljica v Knežaku. Oba poročevalca sta svojo nalogo prav izvrstno rešila za kar je jima gosp. okrajni š. nadzornik izrekel zahvalo in priznanje. Ob tej točki se je tudi razvila živahna debata.

Poročilo književnega odbora je obsegalo običajne točke, ki so tako vsakemu znane, zato jih ne bom posamezno navajal.

V književni in stalni odbor voljeni so bili z vsklikom većinomah prejšnji odborniki. Kot delegati za deželno konferenco bili so izvoljeni gg. Česnik Dragotin — Knežak; Fettich-Frankheim Ludovik — Postojna in Skala Anton — Vipava. Upajmo, da bodo navstrašeno zastopali učiteljske težnje. Po končanih volitvah se spominja gosp. nadzornik zaščitnika vsega šolstva in učiteljstva Njih Veličanstva presvitlega cesarja Franc Jožefa I. ter mu zakliče trikratni „slava,“ na kar se vse učiteljstvo z navdu-

*) Posnemanja vredno.

šenjem odzove ter k sklepu zapoje cesarsko pesem. Po končanem zborovanju se predsednikov namestnik, gosp. nadučitelj Martin Zarnik, zahvali gospodu nadzorniku za izvrstno nepristransko vodstvo zborovanja. Lahko rečem, da je konferenca prinesla lepega sadu, saj smo slišali obilo lepih in praktičnih navodil, po katerih je mnogokateri tovariš sklenil v prihodnje svoj poduk urediti. Da se je po dolgem, skoro 3 urnem duševnem delu, vsem prileglo ukusno in ne predrago kosilo, se lahko razume. Pri obedu se je razvila živahna, neprisiljena zabava, katero so razvneli razni govori in napitnice. Omenjam posebno napitnico gosp. okr. nadzornika presvltlemu cesarju, kateri je oče šolskih postav in uspehov. Gospod nadučitelj Martin Zarnik pa se je ginljivo poslavljaj od svojih tovarišev, s katerimi je dolgo dobo človeškega življenja skupno oral leдино na narodnem polji. Gospod nadučitelj Dragotin Česnik pa je zadel posebno v živo, omenjajoč, da se učiteljem pač nalaga delo in odgovornost a plača ostane vedno — ista. Končujem s pripomnjo: Vsi delavci težijo po krajšem delavnem času in večji plači. Kaj pa učiteljstvo? Molčimo, ko se nam nalaga večje delo z borno plačo navadnega dninarja.

Štajersko.

Pesimizem škoduje, optimizem koristi. „Slovenstvo v mariborskem okraju se je že tako globoko pogreznilo, da je vsled tega zabredel tudi najvažnejši narodov činitelj — učiteljstvo tega okraja, v zmedene pojme, le tako je moglo ono v zadevi veljave slovenskega jezika v svojem pesimizmu storiti protinaroden sklep!“ sem si mislil, prečitavši poročilo mariborskega učiteljskega društva o izletu v Slivnico, priobčeno v 21. številki „Učit. Tovariša“.

Po besedilu tega poročila se je vnel v društvenem zborovanju v Slivnici živahen razgovor zaradi napisa pokojnega nam tovariša g. Kriveca. Nadalje se v tem poročilu glasi doslovno: „Želja rajnega tovariša je bila, da se mu napravi na spomeniku slovenski napis. Prigodilo pa bi se lahko, da bi se v nemškem Gradcu spomenik s slovenskim napisom oskrnil, zato se je predlagalo, naj bo napis mejnaroden, kateri predlog se je tudi sprejel.“

Pred prvo delitvijo nekdanjega slavnega poljskega kraljestva je bila ruska cesarica Katarina predložila zmešnjavi državnega zbora neednega poljskega kraljestva predlog, naj se kraljestvo razdeli. Pesimistično navdihneni poslanci niso več verovali v veljavo in moč svoje države, bali so se naroda in cesarice Katarine; zato ni posvetovanje dolgo imelo nobenega uspeha. Končno vstane govornik priporočajoč, naj se cesaričin predlog sprejme z molkom, češ, potem jih narod ne more obdolžiti izdajstva. Ta nasvet je ugajal. Ko je zbornični predsednik pozval zbor na glasovanje z molkom, je dvorana molčala in predlog je bil sprejet. Dandanes ni Poljaka, ki bi ne preklinjal takratnih svojih državnih poslancev za izdajice! Molk v drž. zboru poljskega kraljestva in name-ravani mednarodni napis na Krivčevem spomeniku sta si sorodna; kajti oba imata pesimizem za očeta, oba sta mednarodna, oba pomenita pogin samostalnosti onih, ki so ju sklepali. S svojim usodepolnim sklepom uči mariborsko učiteljsko društvo nasprotnike slovenstva menda nehoté v zmedenosti pojmov metodo, kako naj oni postopajo, da vkljub določbam člena XIX. državne osnovne postave izpodrinejo naš jezik raz nagrobnih spomenikov, iz šol, cerkve, uradov, družin, javnosti i. t. d. Ono namreč z društvenim sklepom naznanja javnosti svojo narodno impotenco ali nemoč. Iz vrst tega društvenega sklepa doni konsekvence: „Skrnite naše spo-

menike, napise, napadajte naš jezik, mi si v svojem pesimizmu in v strahu pred vašimi napadi volimo mednarodne napise in mednarodni jezik!“

V tem društvenem sklepu tiči tudi dokaz, da manjka med nami čuta samobrambe in da je naš pravni čut zakrknjen; kajti ž njim naznanjamo, da ne čutimo v sebi več toliko moči, da bi si upali braniti svoje grobne spomenike s postavnimi sredstvi. Če kdo oskruni grobni spomenik, ga je dolžna dotična občina postaviti v prejšnji stan, ako ni mogoče najti hudodelca. Pokopališče je namreč javna občinska naprava in kot taka izročena v varstvo občine.

Bog varuj, da bi Nemci izvedeli za to našo Ahilovo peto.

Obrnil sem se nalašč v Gradec do svojega prijatelja po potrebne informacije. Prijateljevo poročilo se glasi, da je najdel na pokopališču pri Sv. Petru, kjer počiva g. Krivec, tudi grobne spomenike z madžarskimi, italijanskimi, srbohrvatskimi in tudi s slovenskimi napisi. Med poslednjimi mi je izrecno omenil onega učiteljice Z. Knafličeve. Iskal sem takoj pojasnila pri nadučitelju g. Knafliču, ki mi je poročal doslovno:

„Kameniti nagrobni spomenik moje pokojne gospe stoji že od leta 1896. v oni vrsti pokopališča pri Sv. Petru, v kateri so leta 1896. mrliče pokopavali. Slovenski napis na njem: „Tu počiva gospa Zmagoslava Knafličeva, učiteljica v Št. Lenartu nad Laškim Trgom * rojstvo in dan smrti †. Nad zvezdami se vidimo!“ pade pazljivemu iskalcu kmalo v oči; kajti spomenik se nahaja v tretji vrsti od glavnega pota. Nikdo mi še doslej ni spomenika poškodoval, obratno, nemške roke skrbé proti plačilu za grob in krasé spomenik v dan vseh svetnikov.“

Niti tega niti nobenega drugega maloštevilnih drugo-jezičnih grobnih spomenikov niso še doslej v Gradcu oskrnili, pač pa skrunijo Krivčevega, a ne Nemci, temveč Slovenci — lastni tovariši — z domišljijo in zaradi tega tudi ne upajo spoštovati pokojnikove volje in njegove najsrčnejše želje.

Zadnja volja pokojnikova mora biti vsakomur sveta in se mora vselej in povsod izpolnjevati. Učitelj, vzgojitelj značajev, pa si upa z ničvrednimi razlogi njeno svetost profanirati. Vloži pri sodišču zapečateni oporoko v shranjilo. Najsi bode ona ondi ležala deset in desetletja, je sodišče ne bode prej odprlo, nego takrat, ko bodeš zatisnil trudne oči in se bode natančno ravnalo po nji, izvzemši le slučaj, če bi bilo v nji kaj nepostavnega ali sploh nemogočega.

Sklep mariborskega učiteljskega društva proglašam iz stališča zadnje volje in želje pokojnika neveljavnim; kajti ono ni bilo opravičeno proti ti volji in želji ničesar sklepati.

A tudi iz pravnega stališča nema niti mariborsko niti nobeno drugo učiteljsko društvo pravice sklepati proti želji pokojnika. Vse, kar koli se v zadevi Krivčevega nagrobnega spomenika in sicer le v smislu pokojnikove volje in želje sklepati more, spada v kompetenco onih, ki so za spomenik kaj darovali. Morebitno zborovanje darovalcev nema smisla; kajti kdorkoli je za spomenik kaj daroval, je storil to zato, da se izpolni dragemu pokojniku srčna želja — nagrobni spomenik s slovenskim napisom.

Kot prostovoljni zagovornik pokojnikove volje in želje torej prosim javno nadučitelja g. Podobnika: Blagovolite biti kot nabiralec darov neizprosni izvrševalec volje in želje pokojnikove, ter Vas zagotavljam, da niste navezan na nesrečni sklep mariborskega učiteljskega društva, katerega naj v imenu dragega nam pokojnika razveljavi to moje pravno pojasnilo. In s tem je stvar dognana!

Ta slučaj nam jasno kaže, da učitelju ne zadostuje znanje samo šolskih postav, naredb i. t. d., temveč on si mora tudi pridobiti najmanje toliko pozitivnega znanja v pravnih zadevah in v zadevi državne justice, da more ločiti pravo od neprava. Nevednost je bila in bode poguba posameznika in naroda.

Končno še nekaj o famoznem pojmu: „Mednarodni napis“. Kakšen je neki ta napis? Ali je to volapük ali posebni hijeroglifi? Razmišljal sem to zadevo ter končno prišel do prepričanja, da je g. predlagatelj mislil morda pod tem izrazom zgodovinski poljski „molk“ (slepi nagrobni spomenik) ali pa celo nemški jezik, ki bi naj postal mednarodni. Uboga mati Slovenija se joče nad slepoto svojih sinov! Uprav iz žarišča mariborskih pedagogov se je razlila po slovenskem štajarju hitrejša metoda germanizacije v obliki nemških vadnic, a za njimi korakajo z zavezanimi očmi njihovi učenci, tipajoč za „mednarodnimi napisi“.

Pravni zagovornik volje in želje pokojnega tovariša g. Krivca „dohtar“ Jona.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 10. avgusta t. l. zopet pri sv. Križu. Z ozirom na to, da je več cenjenih tovarišev in tovarišic že naprej z uvaževanja vrednimi razlogi opravičilo svojo odsotnost in z ozirom na to, da vroči „pasji dnevi“ niso nič kaj vabljivi za društvena zborovanja, smo se bali, da to pot društvo ne bo sklepčno. A vrljub temu je prišlo k zborovanju 16 tovarišic in tovarišev. Med njimi je bil v Zibiki na počitnicah bivajoči tovariš Josip Brinar kot gost.

Glavna točka dnevnega reda je bilo podavanje tovariša Kurbusa o čebelarstvu. Podavatelj upa, da bo pred nekaterimi meseci izišli odlok v. c. kr. dež. šol. sveta štaj., s katerim se kraj. šol. svetom zaukazuje dovoliti potrebni denar, da se pri vsaki šoli napravi čebelnjak, imel zaželjeni uspeh. Ker bi pa lahko marsikateri začetnik v čebelarstvu v tej zadevi kaj nerodnega ukrenil, zato poda govornik kot izkušen čebelar praktične migljaje glede na napravo čebelnjaka, glede na uredbo panjev ter glede na nabavo potrebnega čebelarskega orodja. Tudi je iz svojega čebelnjaka prinesel najpotrebnejše orodje na ogled.

Vse podavanje je preveval blagohotni namen veččega čebelarja, tudi pri svojih tovariših vzbuditi isto veselje do čebelarstva, koje navdaja njega samega. V to svrhu obljubi, da hoče — ako ne pride vmes posebnih ovir — v letošnjih velikih počitnicah prirediti v Šmarji tridnevni praktični čebelarski tečaj za učitelje.

Deloma se je tudi razgovarjalo o vprašanjih za letošnjo okr. učit. konferenco rogaškega okraja.

Končno se sklene, da priredi društvo v četrtek, dne 4. septembra t. l. hospitacijo v Zibiki. Po hospitaciji se pa ima vršiti ravnotam društveno zborovanje z običajnim dnevnim redom.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. vel. srpana v konjiški slov. šoli. Udeležba je bila še precej dobra. Po običajnem pozdravu, posebno na goste: gospodični Kožuh in g. Pirh — Konjice, ter g. Pukmeister — Kebelj, preide se na dnevni spored.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita ter odobri neizpremenjen. Dopisi so došli društvu ti-le: 1.) Vabilo vseučilišnikov glede ljudskega shoda v Šmarjah. 2.) Dopis pripravljalnega odseka o prireditvi „Zavezinega“ zborovanja v Trstu ter glede nameravanega izleta po morju v Benetke. 3.) Vabilo „Slov. pevskega društva v Ptuj“, s katerim vabi učiteljstvo k sodelovanju pri pevski slavnosti. Nato poročata tovariša gg. Čeh in Jurko, prvi o sadjarskem in vinorejskem tečaju v Mariboru, drugi o vinorejskem tečaju v Ljuto-

meru. Prav podrobno in zanimivo sta nam opisala, kar sta opazovala in doživela, kar sta se naučila v omenjenih tečajih. Oba gg. podavatelja priznata, da se marsikaj nauči na takih tečajih, zato priporočata, naj se jih o priliki vdeležijo i drugi tovariši.

Društvene zadeve. Tajnik prebere pregled dosedanjega društvenega delovanja, kar je sestavil po društvenih listinah. Pač žal, da se je izgubilo mnogo takih listin, s čemur se je gotovo mnogokaj važnega izza društvenega življenja pokopalo v grob. Da se zadeva glede spominske knjige prejkoprej reši, zato se prepusti i končna izvršitev tovarišu Časl-u.

V svrhu določitve števila društvnikov naroči se gđ. blagajničarici, naj blagovoljno reši to zadevo do prihodnjega zborovanja. — Iz vprašalne skrinjice: 1.) Učenka je renitentna dve leti, pozneje zboli mati. Ali se sme v tem slučaju opravičiti? — Opraviči se, ako je res potrebna v postrežbo materi. 2.) Ali se sme šolski vodja-vojak pred koncem šolskega leta k vojakom poklicati? — Zadeva naj se naznani okraj. glavarstvu. — Določi se poročevalec o letošnji okrajni konferenciji za „Slov. Šolsko Matico“ in za „Učit. Tovariša“. G. Jurko nagovarja, naj učiteljstvo obilnejše pristopi k „Slov. Matici“, hkrati tudi nasvetuje, naj se pobirajo prispevki za „Dijaški dom“ v Celju. Omenim naj še, da je k našemu društvu pristopil kot podporni ud vseučilišnik g. Ant. Prus v Konjicah. Živel! Prihoduje zborovanje bode dne 6. listopada v Konjicah, katerega se bodo gotovo vdeležili vsi društvniki po tako dolgem odmoru. Na svidenje torej! Janko.

Književnost in umetnost.

Navodilo k Črnivčevi Računici je ravno kar izšlo. Dobiva se v trgovini g. J. Bahoveca in pri Slovenski šolski Matici po 1-20 K.

„Dnevnik“ je izdal in založil trgovec s šolskimi potrebščinami, g. J. Bahovec. „Dnevnik“ ima 100 listov in velja samo 1-20 K, po pošti 20 h več.

Svetopisemsko slike Starega in Novega zagona. Po izvirnih slikah Ernesta Pesslerja na Dunaju. Izdane po naročilu c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk in z odobrenjem knez nadškofijskega konzistorija na Dunaju. 32 slik v umetno dovršenem barvotisku. Cena: na belem kartonu napete, v mapi ali na močnem kartonu napete s pravo za obešanje 24 K. — Vsebina: 1. Prvi greh. — Izgnanje iz raja. — 3. Vesoljni potop. — 4. Konec Sodome in Gomore. — 5. Izakovo darovanje. — 6. Rebeka pri vodnjaku. — 7. Jožef prodan. — 8. Jožef se da spoznati svojim bratom. — 9. Jobova potrpežljivost. — 10. Mojzesa najdejo ležečega v jerbasu. — 11. Faraonov pogin. — 12. Mojzes sproži vodo iz skale. — 13. Mojzes prejema tabli z božjimi zapovedimi. — 14. Savel in David. — 15. Salomonova sodba. — 16. David in Goljat. — 17. Tobijevo ozdravljenje. — 18. Danijel v levnjaku. — 19. Marijino oznanenje. — 20. Kristusovo rojstvo. — 21. Dvanajstletni Jezus v tempelju. — 22. Satan skuša Kristusa. — 23. Jezus kot učenik pridiga na gori. — 24. Jezus vzbuja mrtve. — 25. Kristus miri vihar na morju. — 26. Jezus na Oljski gori. — 27. Kristus pred Pilatom. — 28. Kristus na križu. — 29. Kristus v grob položen. — 30. Kristusovo vstajenje. — 31. Jezus z učencema v Emavsu. — 32. Kristusov vnebohod.

Po našem mnenju bi ne smela nobena šola biti brez svetopisemskih slik; saj je docela nemogoče, da bi se brez teh slik poučeval veronauk nazorno. Skušnja nas uči, da se po večini naših šol otrokom veronauk preveč mehanično in s silo utepa v glavo. Namesto, da bi veroučitelj na podstavi svetopisemke slike razlagal otrokom veronauk, pa pusti 3—6 ali še več strani učencem mehanično prebrati in to se morajo do prihodnje ure naučiti na pamet. Ni nam treba povdarjati, da se s tako „metodo“ učencem ne vzbuja ljubezen do predmeta, doseže se s takim postopanjem baš nasprotno namen: otroci se vsled tega veronauka že od daleč boje, ker morajo ves svoj domači prosti čas zabiti z mehaničnim učenjem veronauka. Znan nam je bil veroučitelj, ki pri veronauku ni rabil nikdar knjige. V razred je prinesel svetopisemsko

podoba in na podstavi te slike je razlagal otrokom veronauk tako mično, da so otroci komaj čakali prihodnje ure. In kako gladko, kako razumno so vam potem otroci odgovarjali na vsako vprašanje. In vse to so se naučili v šoli; tako bi morali postopati po našem mnenju vsi veroučitelji. V ta namen je pa treba v prvi vrsti, da imajo veroučitelji na razpolago svetopisemske slike. Zato zgoraj omenjene slike vsem šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom kar najtopleje priporočamo. Brez njih se mučijo veroučitelji in trpinčijo učenci, brez „svetopisemskih slik“ je uspešen pouk v veronauku nemogoč.

Katalog des k. k. Schulbücher-Verlages in Wien. I. Teil. Lehrtexte und Lehrmittel — je izšel v novi izdaji.

Vestnik.

Obletnica smrti cesarice Elizabete. Dne 10. septembra, v dan smrti cesarice Elizabete, se je pripeljal cesar v kapucinsko cerkev ter četrto ure molil na grobu pokojne cesarice Elizabete. Molil je tudi potem na grobu svojih staršev in cesarjeviča Rudolfa.

Najvišje odlikovanje. Ravnatelj II. mestne šole, gospod nadučitelj Frančišek Raktelj je dobil povodom svojega umirovljenja zlati zaslužni križec. Čestitamo!

Osobne vesti. G. Frančišek Gabršek, šolski voditelj na I. mestni šoli v Komenskega ulicah, je imenovan nadučiteljem in šolskim voditeljem na II. mestni šoli na Cojzovi cesti; šolskim voditeljem na I. mestni šoli je imenovan g. Jakob Dimnik, dozdaj učitelj na II. mestni šoli. Na izpraznjena učiteljska mesta na II. mestni šoli so imenovani gg. Frančišek Gärtner iz Kranja, Ivan Bernot iz Vel. Doline in Pavel Gorjup iz Kamnika. Imenovani so nadalje: za Bled g. Avgust Jensko, za Čatež g. A. Vidmar, za Breznico gđ. Karolina Damjanovič, za Banjaloko gđ. Frančiška Mikec, za Leskovec gđ. Angela Baudek, za Bohinjsko Bistrico gđ. Frančiška Zemljan, za Planino g. Anton Krže, za Št. Rupert g. Ivan Simončič, za Rako gđ. Ljudmila Črne, za Št. Janž gđ. Ana Kopač, za Dob g. M. Hiti, za Hrušico g. Jakob Cepuder, za Zatičino gđ. Ernestina Zajec, za Tržišče gđ. Marija Garbajs. V začasni pokoj je šla g. Apolonija Dolinšek v Št. Vidu pri Cerknici. G. Frančišek Ivane iz Senožec je imenovan učiteljem na deški šoli v Kranju. Na rudniški šoli v Idriji je začasno nastavljen učit. kandidat g. Rafael Gostiša. Začasno so nastavljeni na I. mestni šoli v Ljubljani gg. Rudolf Vrabl, J. Fabine, gđ. Minka Skaberne in Bogomila Globočnik. Učitelja I. mestne šole gg. Engelbert Gangl in L. Jelenc sta prideljena v službovanje mestni slov. dekl. 8razr. pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Vsled lastne prošnje sta premeščena F. Punčuh, š. voditelj v Senožečah v enaki lastnosti v Vrhpolje pri Vipavi; učiteljica Ivana Prešern iz Planine v Vrhpolje pri Vipavi. Do namestitve nadučiteljske službe v Senožečah je poverjeno začasno šolsko vodstvo tamošnje šole tamošnjemu učitelju Franu Mercinu. Suplent na II. državni gimnaziji v Ljubljani, gosp. J. Kostial je imenovan glavnim učiteljem na pripravnici v Kopru.

Dva častna občana. Občinski odbor v Vrhpolju je imenoval g. nadučitelja Fr. Punčuha častnim občanom in občinski odbor v Mokronogu pa odhajajočega nadučitelja g. Jerneja Ravnikarja.

Kaj pa to pomeni? Nadzornik g. J. Supanek, ki ne sprejema rad obedov, posebno pa ne prenočišča od naprednih učiteljev, posebno tam ne, kjer so primerne krčme, prenočil je 25. m. m. pri nadučitelju g. Jurkoviču, t. j. pri najmenitnejšem Slomškarju slov. Štajarja. Ker je g. nadzorniku gotovo znano mišljenje in delovanje omenjenega g. nadučitelja, ker pozna g. nadzornik razmerje dotičnega nadučitelja z učiteljskim šmarnskega okraja kakor tudi z učiteljskim njegove šole, moral je imeti gotovo poseben povod, da je izkazal čast temu osamljenemu Slomškarju. Je li hotel pridobiti Jurkoviča za našo stvar, ali je hotel iskati krepila pri Slomškarju, vender ne vemo, zato pa vprašamo, kaj pa to pomeni?

Odlikovanje. C. kr. deželni šolski svet je vsled inšpekcijskih poročil e. kr. okrajnega in e. kr. deželnega nadzornika izrekel vodstvu in učiteljsstvu štirirazredne ljudske šole v Metliki priznanje.

Belokranjsko učiteljsko društvo priredi dne 21. in 22. t. m. slavnost 40-letnega službovanja nadučitelja in e. kr. okr. šolskega nadzornika gosp. Ant. Jeršinoviča iz Črnomlja.

Slovenska učiteljska zveza. Pravila za slovensko učiteljsko zvezo za Štajersko je vlada potrdila.

II. slovenska umetniška razstava se otvori 20. t. m. v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Doslej je priglasenih 187 del. Razstave se udeleži tudi nekaj novih in mlajših umetnikov in umetnic. Arrangement te razstave bo docela drugačen, nego je bil prvi. Razstavo uredi gg. Jakopič, Grohar, Strnen in Žmitek. Plakat slika g. Grohar. Tudi II. razstava se otvori slovesno. Društva in dijaki bodo imeli znižano vstopnino.

Šolske razmere na Voloskem. — Značilno za šolstvo na Voloskem, kjer je prebivalstvo, vsaj domače, skoro izključno hrvatske narodnosti, je to, da se je na tamošnjo italijansko šolo upisalo letos samo 28 otrok in še med temi le 5 pravih Vološčanov in pa, da sta za to kopico otrok nameščena 1 učitelj in 1 učiteljica; — a za tamošnjo hrvatsko šolo pa mora skrbeti družba sv. Cirila in Metoda z narodnimi žulji rodoljubnih ljudi. To so razmere, ki delajo — vso čast vladajočemu zistemu.

Čebelarški tečaj se bo vršil dne 6., 7. in 8. oktobra v Šmarji na Štajerskem. Predavala bosta gg. Fr. Rojina in J. Kurbus.

Nemško žensko učiteljišče v Mariboru. Ministrstvo za nauk in bogočastje je od štajarskega deželnega zbora sklenjeno ustanovitev ženskega učiteljišča v Mariboru odobrilo.

Klerikalne šole. V šolskem letu 1900/1 je podelilo ministrstvo pravico javnosti 13 klerikalnim šolam. Razen teh je dobilo isto pravico le še čvetero šol.

Pedagoško društvo v Krškem priporoča sledeče knjige po znižani ceni: 1. Učiteljski pravnik (nova knjiga) cena 1 K. 2. IV., V., VI., VII., Pedagoški letnik prej 2 K, sedaj po 60 v. 3. Jezikovni pouk prej 1 K 20 v, sedaj 80 v. 4. Nazorni pouk prej 2 K 60 v, sedaj 1 K 80 v. 5. * Navod k početnemu risanju prej 80 v, sedaj 60 v. 6. * Pouk o črtah prej 80 v, sedaj 60 v. 7. * Stavbni črtaji prej 2 K, sedaj 1 Krono.

Te tri knjige se priporočujejo osobito rokodelcem, zidarjem, tesarjem in drugim. Te cene veljajo za naročnike, ki naroče knjige naravnost pri odboru v Krškem. — Pri cenah je vračunjena tudi poštnina.

Obmejni slovenski učitelji dobe te knjige brezplačno.

2500 duhovniških šol so zaprli na Francoskem vsled znanih novih določeb proti kongregacijam. Umevno, da so francoski „kavci“ iz sebe. Ali ne pomaga nič. Francoska vlada je sprevidela, kako pogubonosna in obstoju države nevaren element so klerikalci, vsled česar iztreblja njihove moči korenito in sistematično.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1725.

Kranjsko.

Na razširjeni trirazredni ljudski šoli v Košani je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje so predpisanim potom semkaj vlagati do dne 9. oktobra 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dne 9. decembra 1902.

Št. 1011.

Na enorazrednici na Radovici razpisana je služba učitelja-voditelja s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje. Prošnje vlagati je do 6. oktobra t. l. pri e. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 10. septembra 1902.

Št. 1800.

Na štirirazrednici v Senožečah je izpraznjeno nadučiteljsko mesto zopet popolniti. Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 16. oktobra 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini dne 15. septembra 1902.

Št. 1726.

Na petrazrednici v Postojini je stalno popolniti mesto učiteljice. Prošnje so vlagati semkaj predpisanim potom do 6. oktobra 1902. C. kr. okrajni šolski svet v Postojini dne 5. septembra 1902.

Št. 1016.

Na dvorazrednici na Suhoru pri Metliki razpisano je drugo učno mesto s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje. Prošnje vlagati je do 6. oktobra 1902 pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju dne 10. septembra 1902.

Št. 1165.

Na štirirazrednici v Šmartnem pri Litiji je razpisana definitivna, eventualno začasna učiteljska služba.

Prednost imajo učitelji, ki so kvalificirani za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Prošnje se imajo tuuradno vložiti do 18. oktobra.

C. kr. okr. šolski svet Litija 16. septembra 1902.

Št. 961.

Štajersko.

1. Na trirazredni v II. krajevni razred uvrsteni ljudski šoli pri Sv. Kunigundi na Pohorju ste s pričetkom zimskega tečaja dve učiteljski mesti (eno s prostim stanovanjem) stalno, eventualno tudi začasno popolniti.

2. Na dvorazredni, v III. krajevni razred uvrsteni ljudski šoli v št. Lenartu nad Laškem je eno učiteljsko mesto stalno popolniti.

Pravilno opremljene prošnje se naj službenim potom vložijo pri dotičnem krajnem šolskem svetu do 15. vinotoka 1902.

Celje, dne 5. septembra 1902.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica lg pl. Kleinmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
4. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
5. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
6. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
7. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
8. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
9. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
10. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
11. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
12. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
13. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“.

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

„Učiteljski Tovarš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Národna tiskarna“ v Ljubljani.

Ivan Bonač

Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 5 in 6

priporoča slavnemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo izbornega papirja, pisalnih in risalnih šol. potrebščin, zvezkov in zapisnikov.

Priznana izborni svinčniki družbe sv. Cirila in Metoda Hardmuthovega fabrikata vedno v zalogi. Ceniki na zahtevo gratis in franko.

Solidna vezava knjig za šolske knjižnice itd. po nizki ceni v lastni knjigoveznici.

Začetkom decembra izide v moji zalogi krasen slov. skladni koledar v moderni obliki. Cena boje nizka. Komad 70 vin., po pošti 80 vin.

V kratkem izide v zalogi R. Šeber-ja v Postojni

Ročni zapisnik

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem in z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva za šolsko leto 1902/03. IX. letnik.

Sestavil Štefan Primožič.

Cena: Za 75 učencev krou 1.40, za 100 učencev krou 1.50, za 125 učencev krou 1.60, za 150 učencev krou 1.70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Ob enem priporoča gorenja tvrdka slavnim šolskim vodstvom svojo

zalogo uradnih šolskih tiskovin,

raznih poštnih in drugih tiskovin, katere se rabijo v šoli kot učilo.

Podpisano založništvo usoja si obvestiti slav. šolska vodstva, da je izdalo:

Nastenske slike
za Černivčevo Prvo računico.

Zbirka obsega 25 slik. Velikost: 53 x 35 cm.

Cena nalepljenim na lepenki 9 K.

Dalje priporočam:

Edinik:

Avstrijska zgodovina za ljud. šole.

Cena broš. K 2, vez. v platnu K 2.60, po pošti 20 vinarjev več.

Z odličnim spoštovanjem

JERNEJ BAHOVEC

(prej Jos. Petrič)

trgovina papirja itd. itd.

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2.